Στη μητέρα μου

Πρόλογος

«Μια μέρα, ήταν άνοιξη, χαρά Θεού, τα παράθυρα ήταν ανοιχτά κι έμπαινε η μυρωδιά από μιαν ανθισμένη μανταρινιά στο αντικρινό σπίτι· το μυαλό μας είχε γίνει κι αυτό ανθισμένη μανταρινιά και δεν μπορούσαμε πια ν' ακούμε για οξείες και περισπωμένες. Κι ίσια ίσια ένα πουλί είχε καθίσει στο πλατάνι της αυλής του σκολειού και κελαηδούσε. Τότε πια ένας μαθητής, χλωμός, κοκκινομάλλης, που 'χε έρθει εφέτο από το χωριό, Νικολιό τον έλεγαν, δε βάσταξε, σήκωσε το δάχτυλο:

Σώπα, δάσκαλε, φώναξε· σώπα, δάσκαλε, ν' ακούσουμε το πουλί!»

Νίκος Καζαντζάκης, *Αναφορά στον Γκρέκο*

Αλήθεια, πόσα και ποια πράγματα σημαίνουν για εσάς οι δύο αυτές λέξεις: «καλός μαθητής»;

Αν το να είναι ένα παιδί καλός μαθητής σημαίνει να έχει:

- **δημιουργική περιέργεια,**
- **ευαισθησία απέναντι στη φύση και στο ωραίο,**
- **δίψα για να εξερευνήσει τον κόσμο,**
- **το θάρρος της γνώμης του,**

τότε ο αλλοτινός συμμαθητής –πραγματικός ή μυθιστορηματικός– του Νίκου Καζαντζάκη που ζήτησε από το δάσκαλο να σωπάσει για ν' ακούσουν το πουλί ήταν ο άριστος μαθητής.

Πόσο βαθιά, όμως, το συνειδητοποιούμε αυτό;

Πόσο έτοιμοι είμαστε να το δεχτούμε; Και τι έχουμε τότε να προτείνουμε για το παιδί που κάνει τα πρώτα του βήματα στη σχολική ζωή;

Το Αλφαβητάρι που κρατάτε στα χέρια σας προσπαθεί να δώσει απαντήσεις σε τέτοια ερωτήματα και στον προβληματισμό όλων μας, γονιών και δασκάλων, χαράζοντας το δρόμο που θα οδηγήσει τα παιδιά να μάθουν να διαβάζουν, να γράφουν και να αγαπήσουν το βιβλίο – όχι μόνο (και όχι κυρίως) το σχολικό.

Θεωρώντας ότι είναι κυρίως η ελληνική μυθολογία –ως ολοκληρωμένη προσπάθεια λογικής και συνάμα ποιητικής σύλληψης και ερμηνείας του κόσμου– αυτή που μπορεί να καλλιεργήσει στο παιδί τις δεξιότητες του καλού μαθητή ή της καλής μαθήτριας επέλεξα κι εγώ να αντλήσω την έμπνευση για αυτό το Αλφαβητάρι από τον πλούτο της μυθολογίας.

Κι αυτό, επειδή το Αλφαβητάρι ετούτο γράφτηκε:

- **από αγάπη για τα παιδιά,**
- **από μεράκι για την παιδεία,**
- **από αγανάκτηση, για τα τόσο απλά και τόσο αναγκαία συγχρόνως πράγματα που δεν κάνει το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Και εννοώ, από συστάσεως του νεοελληνικού κράτους. Με ελάχιστες, φωτεινές εξαιρέσεις, που κι αυτές δεν τις άφησαν ποτέ να δουν προκοπή.**

Από **αγάπη**, είπα, για τα παιδιά· η αγάπη είναι βέβαια το πρώτο και το πιο σημαντικό που όμως πρέπει να συμβαδίζει και με κάτι άλλο. Χωρίς αυτό το δεύτερο, η αγάπη δεν μπορεί ποτέ να είναι ολοκληρωμένη, δεν κατορθώνει ποτέ να μεγιστοποιήσει στην πράξη τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα που ονειρευόμαστε για τα παιδιά μας. Κι αυτό είναι ο **σεβασμός**. Σεβασμός απέναντι στο παιδί σημαίνει πάνω απ' όλα ειλικρίνεια απέναντί του. Σημαίνει να μην το αντιμετωπίζουμε σαν ανόητο ενήλικα αλλά σαν ένα άτομο το οποίο εξελίσσεται και για το οποίο όλες –οι καλύτερες!– δυνατότητες είναι ακόμη ανοιχτές.

Ο πιο γόνιμος, πιο δημιουργικός και πιο αποτελεσματικός τρόπος για να βοηθήσουμε το παιδί να αποκτήσει τόσο σφαιρική παιδεία όσο και τις απαραίτητες για την ακαδημαϊκή του επιτυχία δεξιότητες είναι να του προσφέρουμε την ευκαιρία της **χαρούμενης γνώσης**.

Ποιος είπε ότι είναι αδύνατο να μάθουν τα παιδιά γραμματική με τρόπο διασκεδαστικό;

Για ποιο λόγο να μαθαίνουν τα παιδιά ανάγνωση διαβάζοντας φράσεις χωρίς νόημα ή κείμενα που δεν τους προσφέρουν ούτε γνώση ούτε απόλαυση;

Ποιος είπε ότι τα πρώτα –τα πρώτα τους!– κείμενα, με τα οποία θα μάθουν να διαβάζουν, πρέπει να είναι βαρετά και να μην εξυπηρετούν καμία άλλη αναγκαιότητα πέρα από αυτήν της αποστήθισης γραμματικών κανόνων;

Η **εμπειρία** μου από τα «Εργαστήρια Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας» για παιδιά του Δημοτικού που διοργανώνω εδώ και δύο χρόνια, μου έδειξε ότι τα παιδιά μπορούν να προχωρήσουν από πολύ νωρίς στη γραμματική με γρήγορο ρυθμό, αρκεί αυτό να γίνεται **με τρόπο διασκεδαστικό, πρωτότυπο, χαρούμενο.** Να κάνουμε πράξη τη χαρούμενη γνώση.

Σε κάθε περίπτωση όμως, το πιο σημαντικό είναι τα κείμενα. Ο σκοπός είναι να μάθουν τα παιδιά ανάγνωση με κείμενα που τους καλλιεργούν αξίες, αρετές, ευαισθησία, ικανότητες και δυνατότητες, και την ίδια τη δυνατότητα της σκέψης.

Ό,τι, δηλαδή, σημαίνει, στην κυριολεξία, καλλιέργεια: **ωραία έργα**. Για άλλη μία φορά, αυτός ήταν ο στόχος μου. Το αν τον πέτυχα θα μου το πουν οι δάσκαλοι και οι γονείς. Ακόμη περισσότερο όμως, θα προσδοκώ να το δω στα χαρούμενα πρόσωπα των παιδιών.

Από τις πρώτες ενότητες, το παιδί προετοιμάζεται για πιο σύνθετη ορθογραφία, για βαθιά γνώση της γλώσσας. Την ορθογραφία ωστόσο το παιδί, αναγκαστικά, θα τη μελετήσει, οπότε και θα του εντυπωθεί το νόημα στο μυαλό. Γι' αυτό ακριβώς έδωσα ιδιαίτερη σημασία στο να μην καλείται να μάθει ανούσιες φράσεις.

Το Αλφαβητάρι έχει γραφτεί με τέτοιον τρόπο ώστε να βοηθήσει το παιδί να προχωρήσει με άνεση στην ανάγνωση, και συγχρόνως να βοηθήσει τους γονείς να χτίσουν μια ουσιαστική σχέση μαζί του.

Δεν είναι τυχαίο που μιλάμε για «μητρική» γλώσσα – θα μπορούσαμε βέβαια να μιλάμε και για «πατρική». Σε κάθε περίπτωση, και σε όποιο σχολείο κι αν πάει το παιδί, μ' όποιον... δάσκαλο καθίσει, πρώτα οι ίδιοι οι γονείς θα του μάθουν το **άλφα** και το **βήτα**.

Κι αν ο στόχος είναι να έχουν τα παιδιά μας μεγαλώνοντας μία καλή ποιότητα ζωής, ο ιδανικός τρόπος για να θέσουμε τις προϋποθέσεις γι' αυτό είναι να τα μυήσουμε από τώρα στην **καλή ποιότητα ζωής**, μεριμνώντας ώστε να δώσουμε ποιότητα, θετικό περιεχόμενο και χαρά στα πρώτα τους βήματα στο μεγάλο ταξίδι της γνώσης που μόλις ξεκίνησαν.

Ο. Τ.

Νοέμβριος 2012

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Τα Γράμματα

1

Α! α!

Α α Α α .....

Α α Α α .....

2

Λ λ κ κ

Λα Κα

Λα λα

λα λα λα

Κα λα

κα λα

Καλά καλά

Μπράβο!
Διάβασες την πρώτη σου λέξη!

Κ κ Κ κ.....

Λα λα Λα λα.....

.....

3

Ο ο

Ολ ολ

Όλο όλο

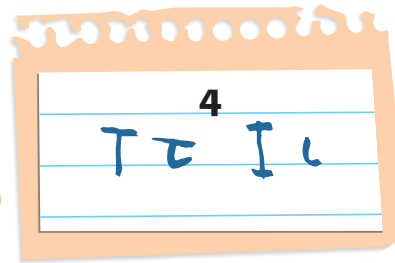
Καλό καλό

όλα καλά

Ο ο **Ο ο**.....

Όλα **όλα**.....

Τι τι

Τι καλά!

Ιτιά ιτιά

Αλάτι αλάτι

Όλο το αλάτι

Τ τ Τ τ.....

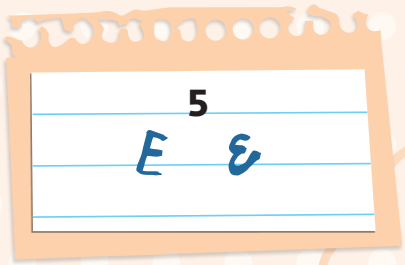
Ι ι Ι ι.....

Ιτιά ιτιά.....

Μπράβο!

Έγραψες την πρώτη σου λέξη

Μάθε να γράφεις: Τι καλά!

Έλα έλα

Έλατο έλατο

Το έλατο το έλατο

Ε ε Ε ε .....

Έλατο έλατο .....

Μάθε να γράφεις: το έλατο

6

Β β

Βα βα

Βάλε αλάτι

Έλα, Τιτίκα, βάλε αλάτι.

Βάλε όλο το αλάτι.

Λάβα λάβα

Η λάβα η λάβα

Β β Β β .....

Λάβα λάβα .....

Μάθε να γράφεις: Βάλε αλάτι.

7

Σ σ ς
σκ στ

Σέλα σέλα

Η σέλα η σέλα

Σέλας σέλας

Το σέλας το σέλας

η σκάλα η στάλα το σκάκι

αετός καλός

ο καλός αετός

Έλα, κατέβα το σκαλί.

Σ σ ς Σ σ ς .....

Σέλας σέλας .....

Μάθε να γράφεις: το σέλας

8

Η η

Ήλιος ήλιος
Ο Ήλιος ο Ήλιος
Ο ήλιος ο ήλιος
Α, ο ήλιος! Ο καλός ήλιος.
Ο βασιλιάς ο ήλιος. Έλα, ήλιε!

Ήβη ήβη
Η Ήβη η Ήβη
Η ήβη η ήβη

Η η Η η .....

Ήλιος ήλιος .....

Ήβη ήβη .....

Μάθε να γράφεις: ο ήλιος

9

Γγ γή

Γιαγιά γιαγιά
Η γιαγιά η γιαγιά

Γάλα γάλα
Το γάλα το γάλα

Ήβη, βάλε γάλα για τη γιαγιά.

Γη γη
Γήινος γήινος
Γιος της Γης

Γ γ Γ γ .....

Γιαγιά γιαγιά .....

Γιος της Γης Γ .....

Μάθε να γράφεις: η Γη

10

Ν ν

Ο Νίκος ο Νίκος
Η Νίκη η Νίκη
Η νίκη η νίκη

Έλα, Νίκο, να ο ήλιος!
Έλα, Νίκη, να το έλατο!
Έλα, Ήβη να το σκάκι!
Έλα, Νιόβη, να το νησί!

Ν ν Ν ν.....

Έλα, να το νησί!.....

.....

Μάθε να γράφεις: το νησί

11

Μ μ μν

Μαμά μαμά

Η μαμά η μαμά

Μαμά, να ο ήλιος!

Μάνα, να ο ήλιος!

Μάνα Γη

Μνήμη η **μν**ήμη

Μ μ Μ μ.....

Μάνα μάνα.....

Μάθε να γράφεις: η μαμά

12

Π π
εα, ια, ιο

Παπί παπί
Το παπί το παπί
Ποτάμι ποτάμι
Το ποτάμι το ποτάμι

Ένα παπί στο ποτάμι!
Έα, ία, ιο!

Πηλός πηλός
Ο πηλός ο πηλός
Ένα πιάτο από πηλό.

Να ένα άλογο. Το λένε Πήγασο.
Να ο Πήγασος.
Να η Πηνελόπη. Να η καλή Πηνελόπη.

Π π Π π .....

Πήγασος Πήγασος .....

.....

Μάθε να γράφεις: ο Πήγασος